

9. Kuybida, R.O. (2004), *Reformuvannya pravosuddya v Ukraini : stan i perspektyvy : monografiya* [Reform of justice in Ukraine : status and prospects : monograph], Atika, Kyiv, Ukraine.
10. "Decision of the Constitutional Court of Ukraine in case №1-12 / 2011 (instance principle in the system of courts of general jurisdiction) of July 12, 2011", available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-11/page>

УДК 343.1

ДОКАЗИ Й ДОКАЗУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Щериця С.І., к.ю.н., доцент

*Білоцерківський національний аграрний університет,
Площа Волі 8/1, м. Біла Церква, Україна
shchieritsia@mail.ru*

У теорії та практиці кримінального процесу тема доказування є однією з найважливіших. Це пояснюється тим, що під час кримінального судочинства розглядаються кримінальні провадження, які вирішують долю людини. І від того, наскільки точно, повно буде досліджено всі матеріали кримінального провадження, від того, чи буде додержано вимог закону, залежатиме правильність рішення суду. Це має дуже важливе значення, оскільки основним завданням кримінального судочинства є забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу.

Ключові слова: докази, доказування, належність, допустимість, достовірність, достатність доказів, кримінальне провадження, кримінально-процесуальне доказування, система доказового права, кримінально-процесуальний закон.

ДОКАЗАТЕЛЬСТВА И ДОКАЗЫВАНИЯ В УГОЛОВНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ

Щерица С.И.

*Белоцерковский национальный аграрный университет, пл. Свободы, 8/1, г. Белая Церковь, Украина
shchieritsia@mail.ru*

В теории и практике уголовного процесса тема доказывания является одной из важнейших. Это объясняется тем, что в ходе уголовного судопроизводства рассматриваются уголовные производства, которые решают судьбу человека. И от того, насколько точно, полно будут исследованы все материалы уголовного производства, от того, будет ли соблюдены требования закона, будет зависеть правильность решения суда. Это имеет важное значение, поскольку основной задачей уголовного судопроизводства является обеспечение быстрого, полного и беспристрастного расследования, чтобы каждый, кто совершил уголовное преступление, был привлечен к ответственности в меру своей вины, ни один невиновный не был обвинен или осужден, ни одно лицо не было подвергнуто необоснованному процессуальному принуждению.

Ключевые слова: доказательства, доказывание, принадлежность, допустимость, достоверность, достаточность доказательств, криминальное осуществление, криминально-процессуальное доказывание, система доказательного права, криминально-процессуальный закон.

EVIDENCES AND PROOFS IN CRIMINAL REALIZATION

Scherytsia S.I.

*National agrarian university of Bila Tcerkva, str. Area of Will, 8/1, Bila Tcerkva, Ukraine
shchieritsia@mail.ru*

In a theory and practice of criminal process a theme of finishing telling is one of major. It is explained that during the criminal legal proceeding criminal realizations which decide the fate of man are examined. And from that, as far as exactly, all materials of criminal realization will be investigational full, from that, whether the requirements of law will be restrained, the rightness of decreet will depend. It has a very important value, as a basic task of the criminal legal proceeding is providing of rapid, complete and impartial investigation with that each, who accomplished criminal offence, was attracted to responsibility to the extent of the guilt, the not a single unguilty was defendant or convict and not a single person was subject a groundless judicial compulsion.

At all stages of development of jurisprudence proofs and finishing telling a considerable role was spared. This problem was probed, and on this time probed past and modern domestic and foreign scientists.

In the criminal procedural theory of norm of criminal procedural rights, which regulate aims, order, facilities, methods, limits and maintenance of activity, on finishing telling of circumstances, reliable installation which necessity for the correct decision of realization, named by an evidential right. Science, which studies principles of finishing telling and mechanisms of their realization, aggregate and structure of finishing telling and proofs, develops recommendations from forming of proofs and use of them in the criminal legal proceeding, named the theory of proofs. In the theory of proofs the criminal procedural finishing telling is determined as a variety of social cognition (direct and mediated), the article of which is an event of the pas, – criminal offence is perfect. It is such activity, which is carried out an investigator, public prosecutor, investigation judge and court, in the special judicial form. Subject of finishing telling, which sets through proofs circumstances in criminal realization, passes from perception of separate facts, information, about them during the leadthrough of judicial actions (perceptibly practical aspect of cognition) to the logical comprehension perceived (gnoseological aspect cognition). Finishing telling is the unique and indissoluble process the elements of which closely interlace with each other. It is carried out on the different stages with inherent for each of them by judicial features.

By nature the criminal procedural finishing telling is cognitive activity, investigation of realization of which is forming of subjective appearance of objective reality about the event of the pas, and after character shows by itself complex structure activity and must be examined: 1) as establishment and research of circumstances of business, which are included in the article of finishing telling, that activity of the proper state organs and participants of process is on collection (to forming), check and to the estimation of proofs, from one side; 2) as logical formulation and ground of certain thesis, conclusions, in judicial decisions on criminal realization – from other side.

Thus, the criminal procedural finishing telling is activity of investigator, public prosecutor, investigation judge and court, on collection (to forming), verification and estimation of proofs, and also to advancement, by them on the basis of necessary and sufficient cumulative of certain legal theses evidence with the proper ground in judicial decisions on criminal realization.

Key words: proofs, finishing telling, belonging, admission, authenticity, sufficientness of proofs, criminal realization, criminal procedural finishing telling, system of evidential right, criminal procedural law.

Поняття доказу в кримінальному процесі є легальним (визначеним у законі). Згідно із ч.1 ст.84 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані в передбаченому КПК України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя й суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження й підлягають доказуванню [2, с. 50]. Проте з процесуальними доказами не можна плутати інформацію, що використовується в кримінальному процесі; аргументи сторін і думки осіб, що ведуть судочинство; судження про ймовірність певного розвитку подій або взаємозв'язку явищ; логічні докази. Інакше кажучи, не можуть розглядатися як докази (у процесуальному сенсі) позиції сторін і суддів, а також висновки, зроблені ними на підставі доказів і «попереднього» знання, яке постає з раніше набутого життєвого та професійного досвіду [7, с. 66].

Кримінально-процесуальні докази не є чимось сталим протягом усього часу. Вони можуть включатися в систему доказів і виключатися з неї не один раз. Проте в будь-якому разі фактичні дані для того, щоб вони могли стати доказами, повинні мати певні ознаки.

Учені-процесуалісти багато працювали над пошуком та описанням невід'ємних ознак доказів. Були визначені такі ознаки: 1) належність; 2) допустимість; 3) достовірність; 4) достатність (стосовно сукупності доказів) [10, с. 112].

Постає питання: що ж таке допустимість доказів? Допустимість доказів – це дозволеність для органу чи посадової особи, яка веде кримінальний процес, у силу положень процесуальною права використати їх як докази. Допустимість доказу визначається, виходячи насамперед з обставин його отримання й залучення до справи. Щодо умов допустимості доказів, то вони такі: одержання фактичних даних із належного процесуального джерела, що зазначено в ч.2 ст.84 КПК України (наприклад, не можуть бути доказами фактичні дані, одержані в результаті допиту від особи, яка не могла підлягати допиту як свідок); одержання фактичних даних належним суб'єктом (стороною захисту, стороною обвинувачення, потерпілим); одержання фактичних даних у належному процесуальному порядку (з дотриманням передбаченої законом процедури); належне оформлення джерела фактичних даних (протокол слідчих (розшукових) дій, журнал судового засідання) [2, с. 50]. Допустимість доказів повинна визначатися, як правило, у момент подання їх для розгляду. Проте доказове значення деяких фактичних даних має бути виявленим раніше, ніж вони будуть досліджені як докази. Після визначення недопустимості використання фактичних даних як доказів можна вже не займатися перевіркою й оцінкою їхньої належності, достовірності й достатності (самих по собі чи в сукупності з іншими доказами).

Враховуючи викладене вище, можна визначити, що кримінально-процесуальне доказування – це здійснювана в правових і логічних формах частина кримінально-процесуальної діяльності сторін і суду, що полягає у висуванні можливих версій щодо системи юридично-значущих обставин кримінального провадження, у збиранні, перевірці й оцінці доказів за цими версіями, а також в

обґрунтуванні висновку про доведеність вини особи та його подальшому обстоюванні в судових стадіях процесу. Доказування є стрижнем кримінально-процесуальної діяльності, воно займає в ній основне місце. За влучним висловом П.А. Лупінської, доказування становить «серцевину кримінально-процесуальної діяльності».

Сукупність правових норм, якими регламентується порядок доказування в кримінальних провадженнях, утворює підгалузь кримінально-процесуального права – доказове право. У свою чергу систему доказового права складають: 1) норми глави 4 «Докази і доказування» КПК України, що регулюють загальні положення доказування: поняття доказів; предмет доказування; способи збирання доказів; правила оцінки доказів; процесуальні джерела доказів; 2) норми-засади кримінальною провадження – вільна оцінка доказів; змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості; презумпція невинуватості; 3) норми, якими врегульовані права й обов'язки учасників кримінального провадження в частині доказування, наприклад право підозрюваного, потерпілого й інших заінтересованих учасників процесу подавати докази; 4) норми, якими регламентується провадження слідчих і судових дій та інших процесуальних дій із збирання й перевірки доказів.

Спірним у вітчизняній юридичній літературі є питання щодо мети доказування, здійснюваного в кримінальному процесі. Традиційною є концепція, згідно з якою метою доказування є об'єктивна істина. Ця концепція побудована на 2 марксистських тезах: 1) світ може бути пізнаний; 2) практика є критерієм істинності пізнання. Проте останнім часом ця концепція дещо похитнулася у зв'язку з появою концепції практичної достовірності, коли метою доказування визнається достовірність знань, яка дає можливість прийняти обґрунтоване рішення в кримінальному провадженні. Противники об'єктивної істини стверджують, що її сучасні прибічники висловлюють ідеологію інквізиційного кримінального процесу.

Доказування має кримінально-правове та кримінально-процесуальне значення. Кримінально-правове значення доказування полягає в тому, що тільки завдяки доказуванню можна встановити, чи мало місце кримінальне правопорушення і яким є його кваліфікація. Кримінально-процесуальне значення доказування проявляється в тому, що правильне його здійснення в змозі забезпечити реалізацію прав і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження; усі питання, які виникають під час перебігу кримінального провадження, можуть бути вирішені лише на підставі обставин, достовірно встановлених під час доказування; участь заінтересованих суб'єктів у доказуванні є гарантією реалізації засад кримінального процесу (зокрема, засади змагальності, забезпечення права обвинуваченого на захист, презумпції невинуватості); докази є підставою для прийняття всіх процесуальних рішень у кримінальному провадженні [9, с. 99-100].

Якщо звернутися до структури доказування, то це шлях відтворення реальної картини події кримінального правопорушення, з'ясування її суті й вироблення на підставі цього стороною обвинувачення відповідних процесуальних рішень, а стороною захисту – своєї «захисної» позиції в провадженні. Цей процес складається з комплексу процесуальних дій і відносин, що можуть бути згруповані в окремі, відносно самостійні елементи. Останні є важливими для аналізу внутрішнього змісту кримінального процесуального доказування. Елементи процесу доказування не є етапами доказування. Етапи – це періоди пошуку істини в різних справах і в окремих стадіях кримінального процесу. Елементи доказування є єдиними для всіх категорій кримінальних проваджень. В окремих стадіях процесу вони можуть різнитися лише своєю роллю й поєднанням [6, с. 124].

Найбільш поширеною є позиція вчених, згідно з якою процес доказування складається з 3 елементів: збирання, перевірка й оцінка доказів. Проте така сукупність елементів не відображає повною мірою зміст доказової діяльності, що завжди здійснюється з метою спростування або доведення певної версії (гіпотези, тези), а також обґрунтування висновків у кримінальному провадженні.

Процес доказування не може існувати без збирання доказів, оскільки це здійснювана з дотриманням процесуальної форми діяльність сторін обвинувачення й захисту щодо пошуку й виявлення джерела фактичних даних, вилучення необхідної інформації та її фіксації.

Кримінально-процесуальний закон (ст.93 КПК України) передбачає такі способи збирання доказів. Для сторони обвинувачення: 1) проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій; 2) витребування й отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок; 3) проведення інших процесуальних дій (наприклад, виїмки) [2, с. 53-54]. Сторона захисту, потерпілий вправі використовувати такі способи: 1) витребування й отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових і фізичних осіб речей, копій

документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; 2) ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій. Ініціювання стороною захисту, потерпілим проведення слідчих (розшукових) дій здійснюється шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань. Постанова слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій може бути оскаржена слідчому судді.

Докази та процес доказування не можуть існувати без перевірки доказів, адже це діяльність слідчого, прокурора, суду з ретельного, всебічного й об'єктивного визначення достовірності фактичних даних і доброякісності джерел їх отримання для правильного встановлення обставин кримінального провадження. Перевірці підлягають як фактичні дані, так і їх джерела; як кожний доказ окремо, так і в сукупності з іншими доказами. Перевірку доказів здійснюють державні органи й посадові особи, від яких залежить прийняття процесуальних рішень. Інші учасники процесу лише беруть участь у перевірці доказів [5, с. 2-4].

Докази перевіряються шляхом детального дослідження ознак кожного доказу та його джерела; шляхом провадження процесуальних (слідчих) дій (насамперед одночасного допиту, слідчого експерименту, пред'явлення для впізнання, експертизи); логічним шляхом (аналіз змісту доказів; зіставлення доказу, що перевіряється, з іншими доказами; отримання нових доказів).

Після перевірки доказів настає їх оцінка. Оцінка доказів (ст. 94 КПК України) – це розумова (логічна) діяльність представників сторін і слідчого судді під час досудового розслідування, а суду в судовому провадженні, яка полягає в тому, що ці особи, керуючись своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ із точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – із точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідною процесуальною рішення. Жодні докази для суду, прокурора, слідчого не мають наперед встановленої сили (ст.94 КПК України) [2, с. 54]. Це правило є основним для системи вільної оцінки доказів, яка існує в кримінально-процесуальному праві всіх розвинених демократичних держав.

Від органів, які здійснюють кримінальне провадження, вимагається викласти свої висновки в рішенні, обґрунтувавши їх доказами так, щоб ні в кого не виникало сумнівів щодо правильності цих висновків. Обґрунтуванню підлягають висновки про: 1) наявність чи відсутність обставин, які належало встановити; 2) доброякісність чи недоброякісність доказів і їхніх джерел; 3) належність і допустимість доказів; 4) їхні юридично-значущі властивості; 5) характер необхідних у справі рішень [8, с. 211].

Коло обставин, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, є предметом кримінального процесуального доказування. Кожне кримінальне провадження є унікальним за «набором» обставин, які треба встановити. Тому регламентувати в кримінальному процесуальному законодавстві повний перелік обставин, що є обов'язковими для встановлення в кожному провадженні, є фактично неможливим. Крім того, у доказуванні беруть участь сторони, які самостійно (з урахуванням власної позиції й регламентації події в законі про кримінальну відповідальність) визначають коло питань, що є необхідними для дослідження. Предмет доказування складають кримінально-правовий, цивільно-правовий і кримінальний процесуальний елементи. Кримінально-правовий елемент предмета доказування утворюють обставини, встановлення яких дозволяє дати правильну юридичну кваліфікацію певного діяння як кримінального правопорушення та призначити справедливе покарання. Цивільно-правовий елемент предмета доказування визначається обставинами, пов'язаними із заявленим цивільним позовом і можливою конфіскацією майна обвинуваченого. Предметом доказування можуть бути також самі докази, коли йдеться про вирішення питання щодо їх допустимості, належності, достовірності, достатності. Не підлягають встановленню в кримінальному процесі загальновідомі факти та такі, що встановлені раніше судовим рішенням, що набрало чинності (преюдиційні факти). Предметом доказування в кримінальному провадженні є певні факти. «Підведення» цих фактів під відповідні статті закону покладається на сторону обвинувачення. Сторона захисту також може бути причетною до встановлення обставин предмету доказування, проте предмет доказування сторони захисту не збігається з предметом доказування сторони обвинувачення. Захист може або сприяти встановленню предмета доказування, на досягнення якого спрямована діяльність обвинувачення (наприклад, у разі дійового каяття обвинуваченого), або визначити власний предмет доказування. У будь-якому разі зміст предмета доказування, який опановує захист, обумовлюється предметом доказування сторони обвинувачення.

Не підлягають доказуванню в кримінальному провадженні негативні положення, які полягають у запереченні не якогось конкретного факту, а сукупності можливих фактів, що не допускають їх індивідуалізації. Не можна, наприклад, доказувати, що певний киянин, який не має фізичних вад, ніколи не був на певній вулиці Києва. Коли негативний факт стосується конкретного випадку, то він (факт) уявляється негативним лише за формою, містячи в собі позитивне твердження. Так, наприклад, негативне положення, що підсудний не перебував у відповідному місці у відповідний час, містить у собі позитивне твердження про те, що він знаходився в якомусь іншому місці [4, с. 14].

Межі доказування – це такі межі доказової процесуальної діяльності, які констатують повноту версій, що перевіряються; «глибину» дослідження обставин, що підлягають встановленню; обсяг доказів і їхніх джерел, обов'язкових для визнання наявності або відсутності цих обставин; достатність обґрунтування висновків у кримінальному провадженні [10, с. 134-135].

Межі доказування є індивідуальними в кожному кримінальному провадженні й для кожної зі сторін. Неправильне визначення меж доказування стороною обвинувачення може потягнути необґрунтоване звуження або розширення процесу доказування. Перше (необґрунтоване звуження) призводить до того, що деякі обставини, які належать до предмета доказування, залишаються недостатньо дослідженими через прогалини в доказовому матеріалі. Друге (необґрунтоване розширення) має наслідком невиправдане нагромадження доказової інформації, залучення додаткових процесуальних сил і засобів.

Межі доказування, здійснюваного стороною обвинувачення під час досудового розслідування й у судовому розгляді, можуть не співпадати внаслідок виникнення необхідності перевірки в стадії судовою розгляду нових версій, різниці в оцінці належності, допустимості, достовірності й достатності доказів та з інших причин. Враховуючи вищевикладене, можна зазначити, що межі доказування в кримінальному провадженні визначаються кримінальним законом, а якщо вирішуються цивільно-правові питання, то й цивільним законом; сторонами з урахуванням ситуації провадження; формою кримінального провадження, яка дозволяє припинення провадження за угодою про визнання вини.

Підсумовуючи вищевикладений матеріал, варто зазначити, що завданнями кримінального судочинства є захист особи, суспільства й держави від кримінальних правопорушень, охорона прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного й неупередженого розслідування, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений і жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу.

У кримінально-процесуальній теорії норми кримінально-процесуального права, що регламентують цілі, порядок, засоби, способи, межі та зміст діяльності з доказування обставин, достовірне встановлення яких необхідне для правильного вирішення провадження, іменуються доказовим правом. Наука, що вивчає принципи доказування й механізми їх реалізації, сукупність і структуру доказування та доказів, розробляє рекомендації з формування доказів і використання їх у кримінальному судочинстві, іменується теорією доказів. У теорії доказів кримінально-процесуальне доказування визначається як різновид соціального пізнання (безпосереднього та опосередкованого), предметом якого є подія минулого – вчинене кримінальне правопорушення. Це така діяльність, що здійснюється слідчим, прокурором, слідчим суддею й судом в особливій процесуальній формі. Суб'єкт доказування, який встановлює через докази обставини в кримінальному провадженні, переходить від сприйняття окремих фактів, інформації про них під час проведення процесуальних дій (чуттєво-практичний аспект пізнання) до логічного осмислення сприйнятого (гносеологічний аспект пізнання).

Доказування – це єдиний і нерозривний процес, елементи якого тісно переплітаються один з одним. Здійснюється воно на різних етапах із притаманними для кожного з них процесуальними особливостями.

За природою кримінально-процесуальне доказування є пізнавальною діяльністю, наслідком здійснення якої є формування суб'єктивного образу об'єктивної дійсності про подію минулого, а за характером являє собою складноструктуровану діяльність і має розглядатися, з одного боку, як встановлення й дослідження обставин справи, що входять до предмета доказування, тобто діяльність відповідних державних органів та учасників процесу зі збирання (формування), перевірки й оцінки доказів, з іншого – як логічне формулювання й обґрунтування певної тези, висновків у процесуальних рішеннях із кримінального провадження. Таким чином, кримінально-процесуальне доказування – це діяльність слідчого, прокурора, слідчого судді й суду зі збирання (формування), перевірки й оцінки доказів, а також висунення ними на підставі необхідної й достатньої сукупності

доказів певних правових тез із відповідним обґрунтуванням у процесуальних рішеннях із кримінального провадження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. – 2012. – 19 травня (№ 90–91).
3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : 9-те видання, перероблене та доповнене / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К. : Юридична думка, 2012. – 1316 с.
4. Белкин А.Р. Теория доказывания в уголовном судопроизводстве / А.Р. Белкин. – М. : Норма, 2007. – 528 с.
5. Коваленко Є.Г. Теорія доказів у кримінальному процесі України : [підруч.] / Є.Г. Коваленко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 632 с.
6. Запотоцький А.П. Документи як процесуальні джерела доказів у кримінальному судочинстві : [монографія] / А.П. Запотоцький, Д.О. Савицький. – К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. – 220 с.
7. Савонюк Р.Ю. Доказування в досудовому слідстві : [навч. посіб.] / Савонюк Р.Ю. ; за ред. доктора юрид. наук, академіка АПрН України О.М. Бандурки. – Сімферополь : ДОЛЯ, 2004. – 184 с.
8. Стахівський С.М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування / С.М. Стахівський. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2006. – 272 с.
9. Стахівський С.М. Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства : вибрані твори (Світлій пам'яті С.М. Стахівського присвячується) / С.М. Стахівський. – К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2010. – 276 с.
10. Удалова Л.Д. Практикум з кримінального процесу : [навч. посіб.] / Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, О.В. Шпотаківська. – К. : КНТ, 2010. – 360 с.

REFERENCES

1. “Constitution of Ukraine” : adopted on the V session of the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1996, no. 30, art. 141.
2. “Criminal Procedure Code of Ukraine” : Law of Ukraine of April 13, 2012, *Holos Ukrayiny*, May 19, 2012, no. 90-91.
3. Melnik, M.I. and Khavronyuk, M.I. (2012), *Naukovo-praktichniy komentar Kriminalnoho kodeksu Ukrayiny : 9-te vidannya, pereroblene ta dopovnene* [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine, 9th edition, revised and enlarged], Yurydychna dumka, Kyiv, Ukraine.
4. Belkin, A.R. (2007), *Teoriya dokazyvaniya v ugovnom sudoproizvodstve* [Theory of proof in criminal proceeding], Norma, Moscow, Russia.
5. Kovalenko, E.G. (2006), *Teoriya dokaziv u kriminalnomu protsesi Ukrayiny : pidruch.* [The theory of evidence in criminal proceeding of Ukraine : textbook], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
6. Zapototskyi, A.P. Savitskyi, D.O. (2011), *Dokumenty yak protsesualni dzherela dokaziv u kryminalnomu sudochynstvi : monohrafiya* [Documents as procedural sources of evidence in criminal proceeding : monograph], Biznes Media Konsaltinh, Kyiv, Ukraine.
7. Savonyuk, R.Yu. (2004), *Dokazuvannya v dosudovomu slidstvi : navch. posib.* [The proof in pre-trial investigation : teaching aid], DOLIA, Simferopol, Ukraine.
8. Stakhivskyi, S.M. (2006), *Teoriya i praktyka kriminalno-protsesualnoho dokazuvannya* [Theory and practice of criminal procedural proving], National academy of internal affairs of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
9. Stakhivskyi, S.M. (2010), *Problemy reformuvannya kriminalno-protsesualnoho zakonodavstva : vybrani tvory (Svitliiy pamyati S.M. Stahivskoho prysvyachuetsya)* [Problems of reformation of criminal procedure law : selected works (in hallowed memory of S.M. Stakhivskyi)], Biznes Media Konsaltinh, Kyiv, Ukraine.

10. Udalova, L.D., Rozhnova, V.V. and Shpotakivska, O.V. (2010), *Praktykum z kryminalnoho protsesu : navch. posib.* [Practicum on criminal procedure : teaching aid], KNT, Kyiv, Ukraine.

УДК 343.982.9

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У РАЗІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ Й КОНТРОЛЮ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Кравченко О.Є., аспірант

*Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, Україна
lenalena0070@qip.ru*

У статті досліджено проблеми, які виникають під час використання технічних засобів і відомостей, отриманих у результаті їх застосування в кримінальному судочинстві. Подано авторську точку зору щодо систематизації (класифікації) технічних засобів, які можуть бути використані в кримінальному провадженні. Визначаються основні напрями розвитку та вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства для підвищення ефективності використання технічних засобів у кримінальному провадженні.
Ключові слова: технічні засоби, групування науково-технічних засобів, оперативно-розшукова діяльність, досудове розслідування, судове провадження, системний підхід, систематизація (класифікація) оперативно-технічних засобів.

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ НЕГЛАСНЫХ СЛЕДСТВЕННЫХ (РОЗЫСКНЫХ) ДЕЙСТВИЙ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА И КОНТРОЛЯ В УГОЛОВНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ

Кравченко Е.С.

*Харьковский национальный университет внутренних дел, просп. 50-летия СРСР, 27, г. Харьков, Украина
lenalena0070@qip.ru*

В статье исследованы проблемы, которые возникают при использовании технических средств и сведений, полученных в результате их применения в уголовном судопроизводстве. Подана авторская точка зрения относительно систематизации (классификации) технических средств, которые могут быть использованы в уголовном производстве. Определяются основные направления развития и совершенствования действующего уголовного процессуального законодательства для повышения эффективности использования технических средств в уголовном производстве.
Ключевые слова: технические средства, группировка научно-технических средств, оперативно-розыскная деятельность, досудебное расследование, судебное производство, системный подход, систематизация (классификация) оперативно-технических средств.

SYSTEMATIZATION OF COVERT INVESTIGATIVE (DETECTIVE) ACTION ACTIONS WHEN CARRYING OUT SUPERVISION AND CONTROL WITHIN CRIMINAL PROCEEDING

Kravchenko O.Y.

*Kharkiv national university of internal affairs, boulevard 50-richchya USSR, 27, Kharkiv, Ukraine
lenalena0070@qip.ru*

The article explores the problems that arise when using technical means and the information obtained as a result of their use in criminal proceedings. The author has provided view on the systematization (classification) of the technical means that can be used in criminal proceedings. The main directions of development and improvement of the current criminal procedure legislation to improve the efficiency of the use of technical means in criminal proceedings has been given.

One of the sources of problems arising from the use of technology and information derived from its use in criminal proceedings is a contradiction in the current Ukrainian legislation regulating criminal procedural and investigative operations. The law not only does not provide common principles regulating use of technology in conducting search operations and proceedings, but also does not determine general concepts and terms. In addition, developed and adopted at different time regulations (including departmental) on the use of technology in operational activities and criminal proceedings often contradict each other, or their implementation is not possible because of the uncertainty of the legal status and procedure of the use of technology and ambiguities in practical ways of their implementation.

The main directions of development and improvement of the current criminal procedural legislation for improvement of the use of technology in criminal proceedings are the following: